

Rekomendacijos mokytojams:

1. Dirbdami su romų vaikais venkite išankstinių nuostatų, pasistenkite kiekvieną vaiką vertinti individualiai. Labai svarbu sukurti geranorišką, atvirą ir saugią atmosferą klasėje, skatinti kiekvieno vaiko teigiamą savęs vertinimą. Padėkite įveikti galimas išankstines nuostatas klasėje – tiek tarp kitų vaikų, tiek tarp jų tėvų. Svarbu užtikrinti, kad romų vaikai klasėje jaustųsi saugiai, būtų laukiami ir vertinami.

2. Pasistenkite sužinoti kiek įmanoma daugiau apie vaiko situaciją šeimoje (gyvenimo sąlygas, tėvų išsilavinimą, brolius/ seseris ir t.t.). Labai svarbu įvertinti vaiko bazinių poreikių patenkinimą namuose (ar visuomet užtenka pinigų maistui, ar saugi aplinka, ar vaikai yra prižiūrėti) – jei būtina, bendradarbiaukite su socialiniais darbuotojais, vaiko teisių apsaugos skyriaus darbuotojais teikiant paramą šeimai. Pagal poreikį, bendradarbiaukite su socialiniu pedagogu užtikrinant vaiko nemokamo maitinimo mokykloje dokumentus, paramą mokymosi priemonėms įsigyti.

3. Pradedant dirbti su romų vaikais svarbu įvertinti lietuvių (ar kitos mokyklos mokomosios) kalbos žinias – neretai mokykla yra pirmoji erdvė, kurioje vaikai turi savarankiškai bendrauti negimtają kalba. Svarbu įvertinti kiek vaikas yra pajėgus sekti klasėje vykstantį pokalbį, suprasti skiriamas užduotis ir į tai atsižvelgti planuojant ugdymo procesą. Mokymosi procesas turėtų būti suprantamas ir smagus, o gaunamos užduotys priverstų pasistengti, įtempti jėgas, bet jų neviršyti (Sabaliauskienė 2001).

4. Romų vaikai rečiau nei dauguma Lietuvos vaikų lanko ikimokyklinės įstaigas, todėl mokykla paprastai yra ir pirmoji disciplinuojanti, bendrą darbą kolektyve skatinanti erdvė. Ne visi vaikai lengvai pripranta sistemingai dirbti – dažnam yra sunku susikaupti ilgesniam laikui, palapsniui siekti rezultato. Labai svarbu sukurti gerą darbo nuotaiką, pagirti, įvertinti daromą pažangą. Vaikams svarbu išmokyti pripažinti nesėkmes, nenusivilti susidūrus su ne iš karto įveikiamomis problemomis, išmokyti ieškoti galimų sprendimo variantų.

5. Labai svarbu fiksuoti ankstyvus šalinimosi iš ugdymo proceso požymius – pamokų praleidinėjimą, elgesio problemas, nedalyvavimą pamokoje – ir aiškintis jų atsiradimo priežastis. Kuo anksčiau imamasi prevencijos priemonių, tuo didesnė tikimybė vaiką išlaikyti ugdymosi procese ir užkirsti kelią 16 mokymosi nesėkmėms (ugdymo spragų atsiradimui, atsilikimui nuo klasės pažangos).

6. Svarbu stiprinti vaikų socialinius ryšius už šeimos ribų – paskatinti vaikus dalyvauti popamokinėse veiklose (tiek mokykloje, tiek už mokyklos ribų dirbančiuose būreliuose, sporto mokyklose). Neretai tėvai neturi galimybės palydėti vaikus į pirmuosius užsiėmimus, todėl svarbu tarpininkauti tarp vaikų ir būrelių vadovų/ trenerių, padrašinti vaikus įsitraukti į naujas veiklas.

7. Atsižvelgti į vaikų galimybes atlikti savarankiškas užduotis namuose – ne visi turi tam reikiamas sąlygas (ramią ir saugią aplinką, tėvų paramą). Jei yra galimybė – paskatinkite vaikus namų darbus atlikti mokykloje ar vaikų dienos centre.

8. Svarbu įtraukti vaikus į ekskursijas, klasės išvykas, stiprinti vaikų socialinius įgūdžius.

9. Dirbant su romų vaikais, svarbu suvokti savo galimybių ribas ir dalintis atsakomybėmis su kitomis vaikų gerove besirūpinančiomis institucijomis siekiant užtikrinti vaiko teisių apsaugą ir vaiko gerovę.

Rekomendacijos socialiniams pedagogams:

1. Labai svarbi socialinio pedagogo pagalba su romų vaikais dirbantiems mokytojams – ypač teikiant socialinę paramą mokiniui ir šeimai (nemokamo maitinimo, paramos mokymosi priemonėms dokumentų parengimas, bendradarbiavimas su socialiniais darbuotojais) ir sprendžiant mokyklos lankomumo problemas.

2. Jei yra galimybė, socialinis pedagogas (kartu su psichologu) galėtų vesti papildomus užsiėmimus vaikams, skirtus socialinių įgūdžių formavimui (konfliktų sprendimui, emocijų valdymui ir pažinimui, sprendimų priėmimui) ar profesinės karjeros planavimui (supažindinti vaikus su įvairiomis profesijomis, darbo rinkos situacija, aptarti reikiamas asmenines savybes viena ar kitai specialybei).

3. Itin svarbu ugdyti tolerantišką aplinką mokykloje ir užkirsti kelią patyčioms – tam svarbu vaikus supažindinti su skirtingų tautybių tradicijomis, papročiais, suteikti vaikams (ar jų tėvams) galimybę patiems pristatyti savo kultūrą.

4. Svarbu užmegzti ryšį tiek su romų mokinių tėvais, tiek su platesne romų bendruomene. Susidūrus su sudėtingesniais mokyklos nelankymo atvejais ar 17 sprendžiant mokykloje iškilusius konfliktus, gali būti naudinga pasitelkti ir kitus romų bendruomenės narius – mokyklą anksčiau baigusius mokinius, aktyvesnius tėvus, vietos bendruomenės lyderius.

5. Svarbu palaikyti glaudų ryšį su savivaldybės švietimo skyriaus darbuotojais, atsakingais už mokyklos nelankančių ir nesimokančių vaikų apskaitą, psichologinės pedagoginės tarnybos specialistais. Konsultuojantis dėl individualių atvejų sprendimo įtraukti kuo daugiau atskirų sričių specialistų (specialieji pedagogai, vaiko teisių apsaugos tarnybos, socialiniai darbuotojai, nepilnamečių inspektoriai ir kt.) – tai leis geriau įvertinti esamą situaciją ir palengvins galimų sprendimų paiešką.

Rekomendacijas parengė dr. Vita Petrušauskaitė

Visas dokumentas: <https://duomenys.ugdome.lt/?/veikla/migr/med=9/128>